

GERIATRISCHE DERMATOLOGIE

Dr Michiel Bonny
Dermatoloog

DERMATOLOGIE

 HANDELSKAAP KORTRIJK

az|groeninge
kortrijk

HZW nascholing, 4/5/2021

(fysiologische) Huidveroudering

- Huidatrofie (huid wordt dunner)
- Xerosis cutis (huid wordt droger), ook slijmvliezen
- Hyperpigmentatie en pigmentverschuivingen
- Rimpels
- Haarverlies $\leftrightarrow$ hirsutisme bij vrouwen

Preventie

- Zonprotectie
- Hydratatie
- Vit A (retinol, retinaldehyde) creme
- Tabak vermijden

HUIDVEROUDERING / PHOTOAGING

> UVA effect

- Structurele veranderingen
- Vasculaire veranderingen
- Pigmentatiestoornissen
- Varia

- **Structurele veranderingen**

= Degradatie het bindweefsel

- Elastine
↓
Gele verkleuring

- Collageen
↓
Rimpels

Instrinsieke
veroudering

Photo-aging

- **Vasculaire veranderingen**

= Broosheid van de bloedvaten

Gemakkelijk optreden van onderhuidse bloedingen

- **Pigmentatiestoornissen**

Solaire lentigines

Hypomelanosis guttata

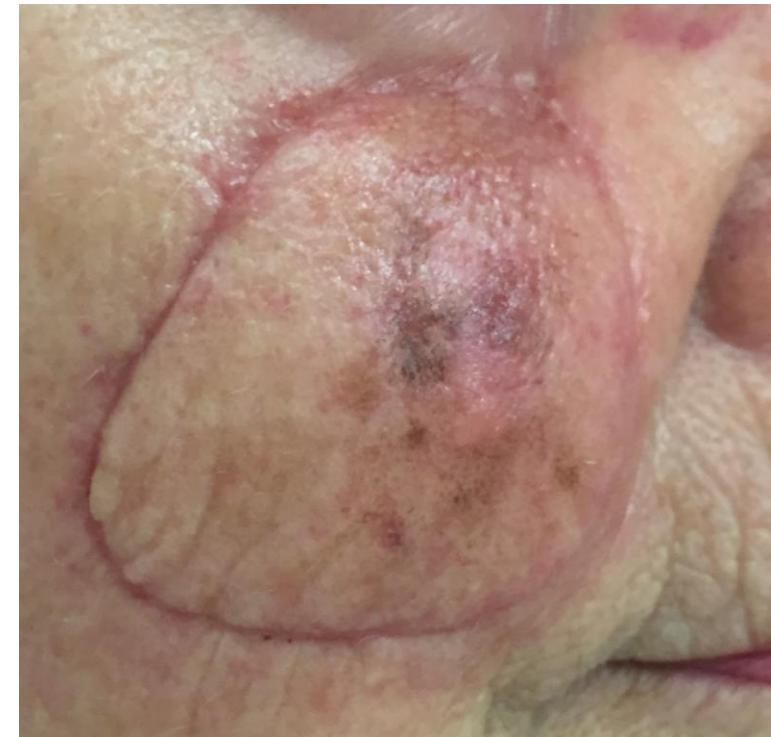
Lentigo maligna

Lentigo maligna

- Varia

Cherry angioma

Skin tags

Dermale naevi

CAVE

Verrucae seborrhoicae (ouderdomswratten)

Pathologische veranderingen

Rosacea

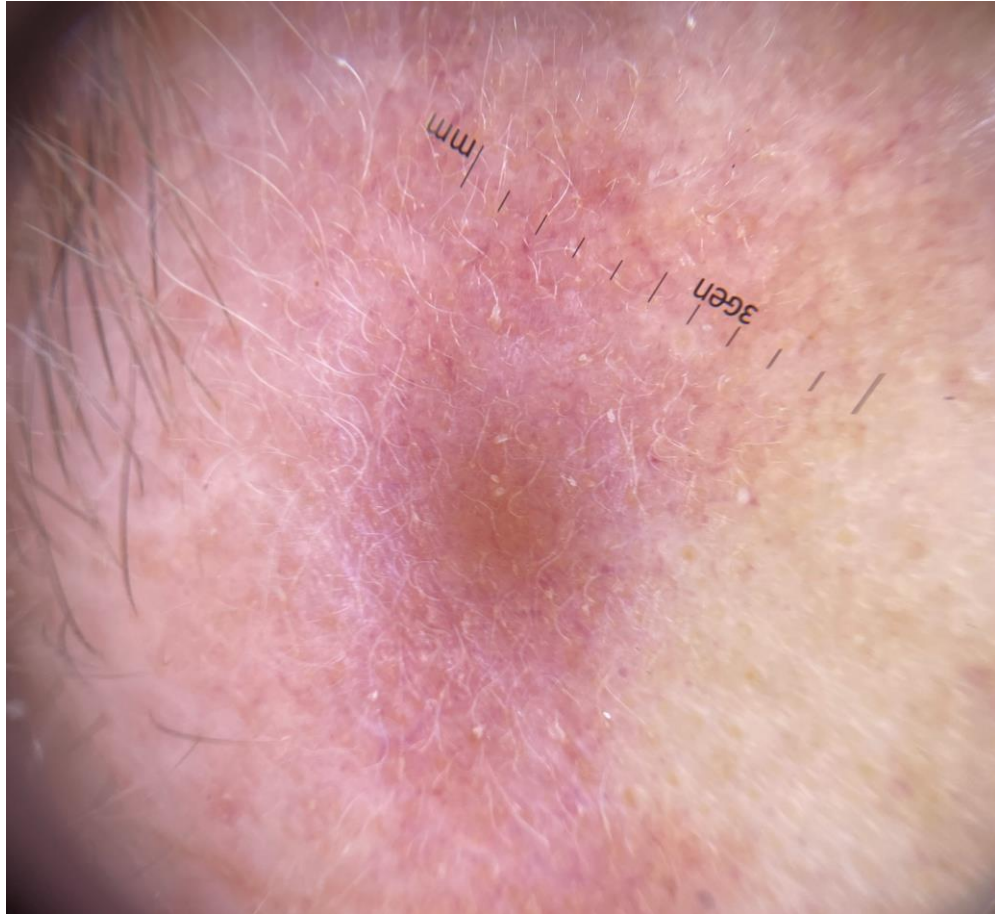

Rosacea / Demodex

Demodex

R/ Soolantra

Stase dermatitis

Stase dermatitis

Eczeem

Eczeem

Eczeem

- Soms strooiletsels of surinfectie

Eczeem

Patch testen

Hyperkeratotisch eczeem

Gecraqueleerd eczeem

Nummulair eczeem

BCC

Bowen

BCC

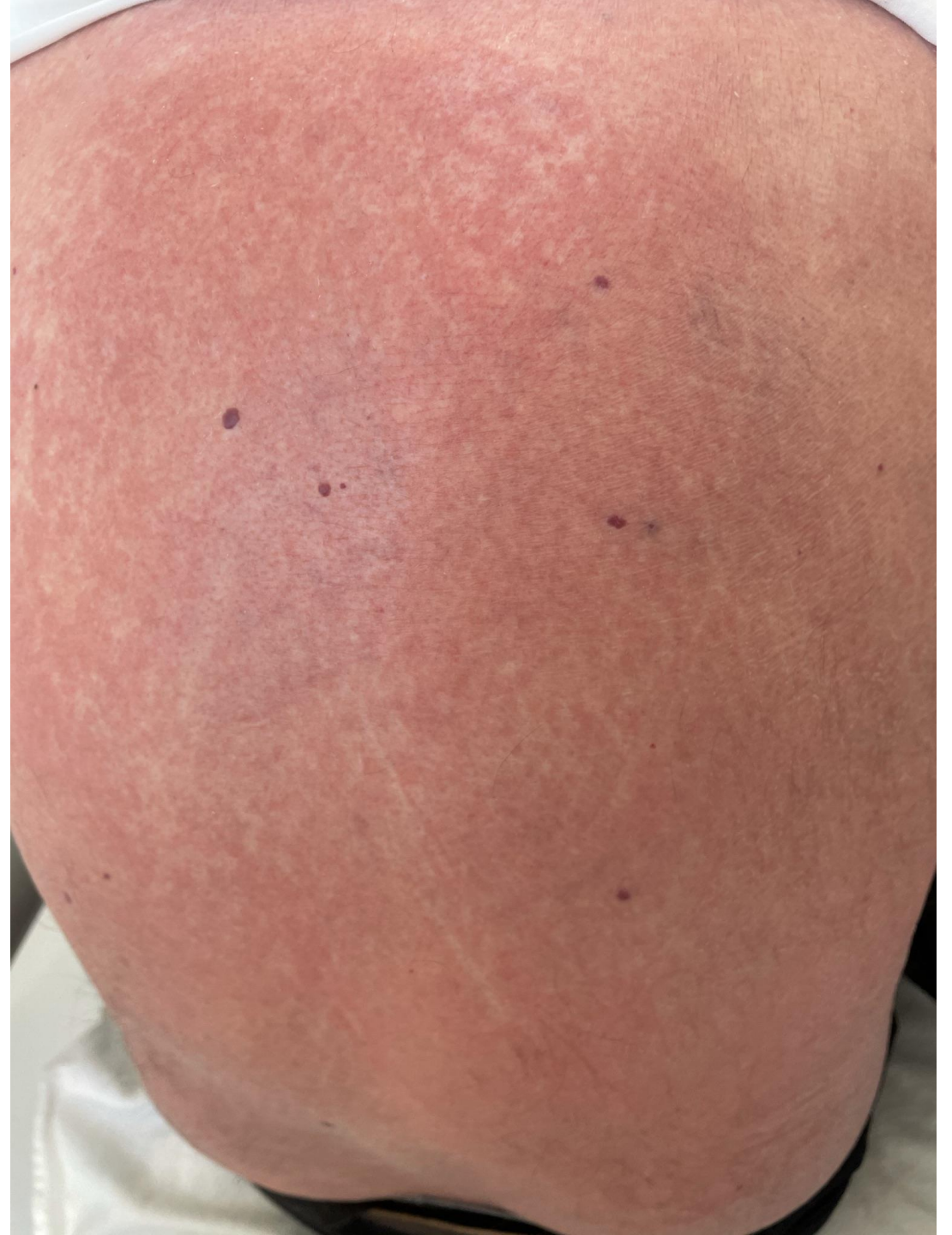

Tinea corporis

Erythrodermie

Kaposi sarcoom (recidief)

Scabies

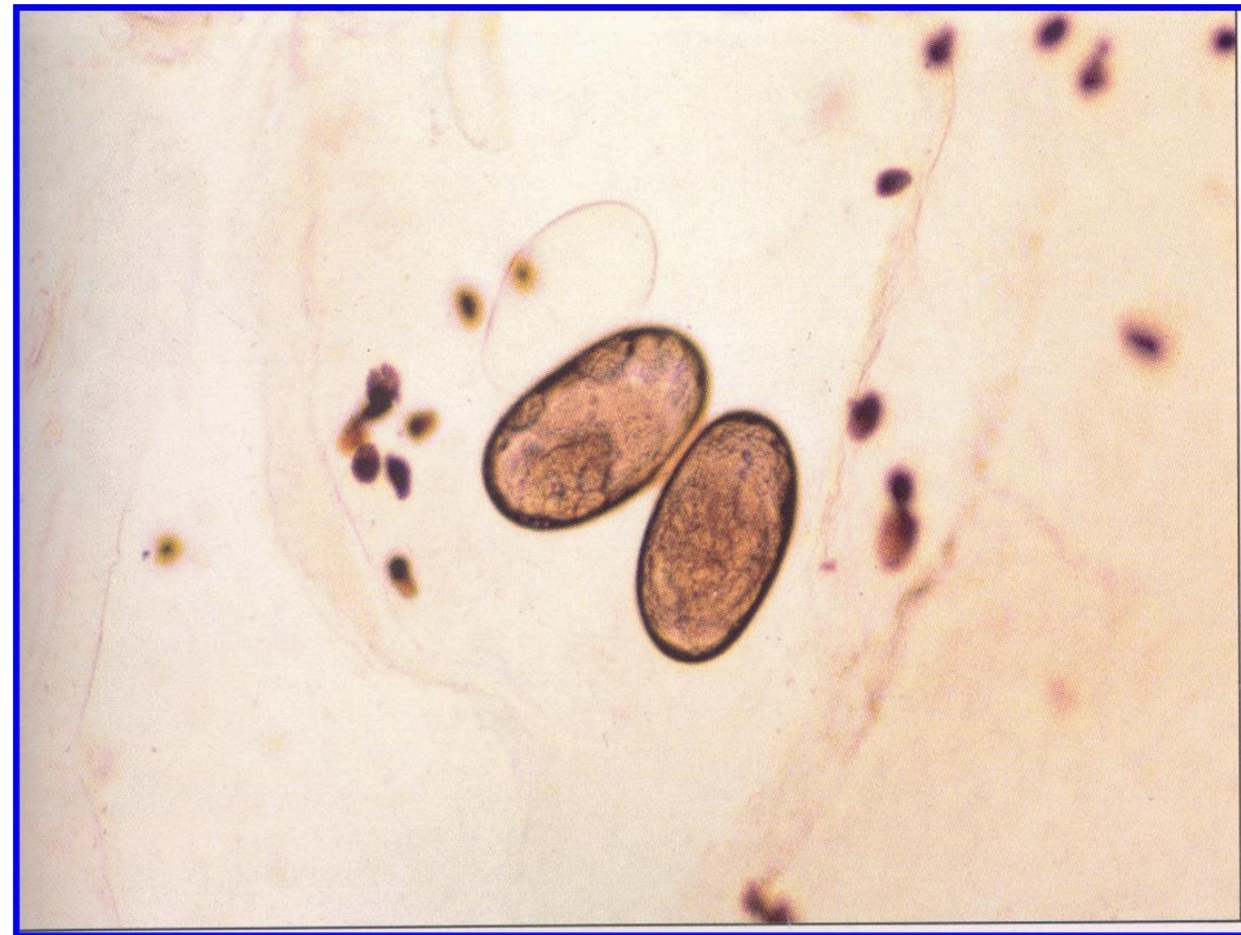

Scabies

Delta Wing Sign

Scabies: therapie

- Permethrine 5% creme
- Benzylbenzoaat 25% creme
- Ivermectine 200µg/kg per os

- Hygiënische maatregelen (lakens, kledij, contacten)

- Te herhalen na 10d

- Post-scabies jeuk: steroïden

Psoriasis

Lipodermatosclerose Hypodermatitis

Atrofie blanche

Diabetische dermopathie

- Niet specifiek en zeer frekvent
- Rode maculae > pigmentaties en atrofie
- Onderbenen vooral tibiaal
- Histologie = microangiopathie

Erysipelas

Livedoide vasculopathie

Livedoïde vasculopathie

- Relatief zeldzame vorm van ***occlusieve vasculopathie***
- Vooral bij vrouwen (ca 70%)
- Meestal bilateraal enkels en voeten
- Ulceraties ontstaan gebied met grillige reticulair livide verkleuringen (livedo reticularis). Vaak ook atrofie blanche-achtige littekens
- Livedoid vasculopathie ontstaat door fibrine thrombi in de microcirculatie, meestal op basis van ***hypercoagulabiliteit***
- Erg pijnlijk

Livedoide vasculopathie

Livedoide vasculopathie

Livedoïde vasculopathie

- Diagnostiek:
  - biopt nodig om intramurale thrombi aan te tonen en vasculitis en andere oorzaken van occlusieve vasculopathie uit te sluiten
  - verder screenend onderzoek op hypercoagulatie
- Therapie:
  - Gericht op voorkomen van stolling d.m.v. plaatjesremmers, anticoagulantia of fibrinolytica
  - Daarnaast ook anti-inflammatoire therapieën

Vasculitis

Vasculitis

Vasculitis (small vessel leukocytoclastische vasculitis)

Zona (herpes zoster)

- Pijn!
- Therapie zinvol binnen de 72u of bij langdurig ontstaan van verse vesikels (grotere biologische beschikbaarheid van valaciclovir tov aciclovir)
- Profylaxis van post-herpestische neuralgie (amitriptyline, gabapentine, pregabaline)
- Herpes zoster vaccin?

Urticaria

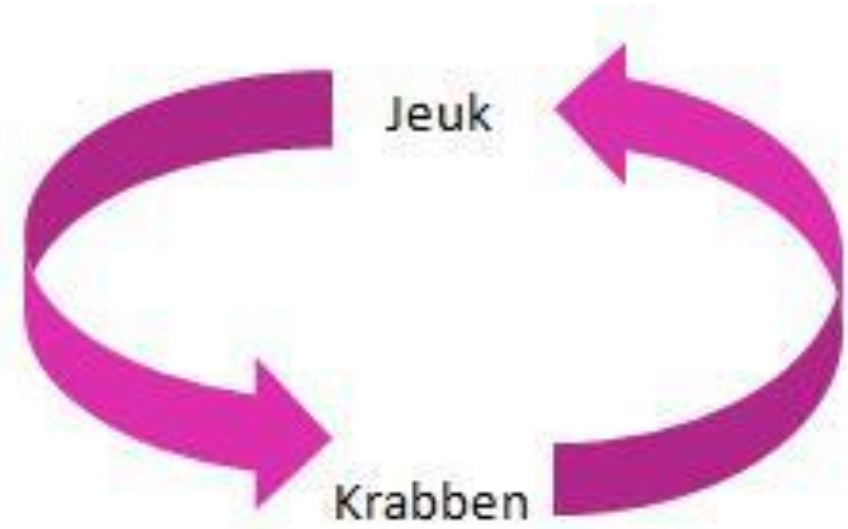

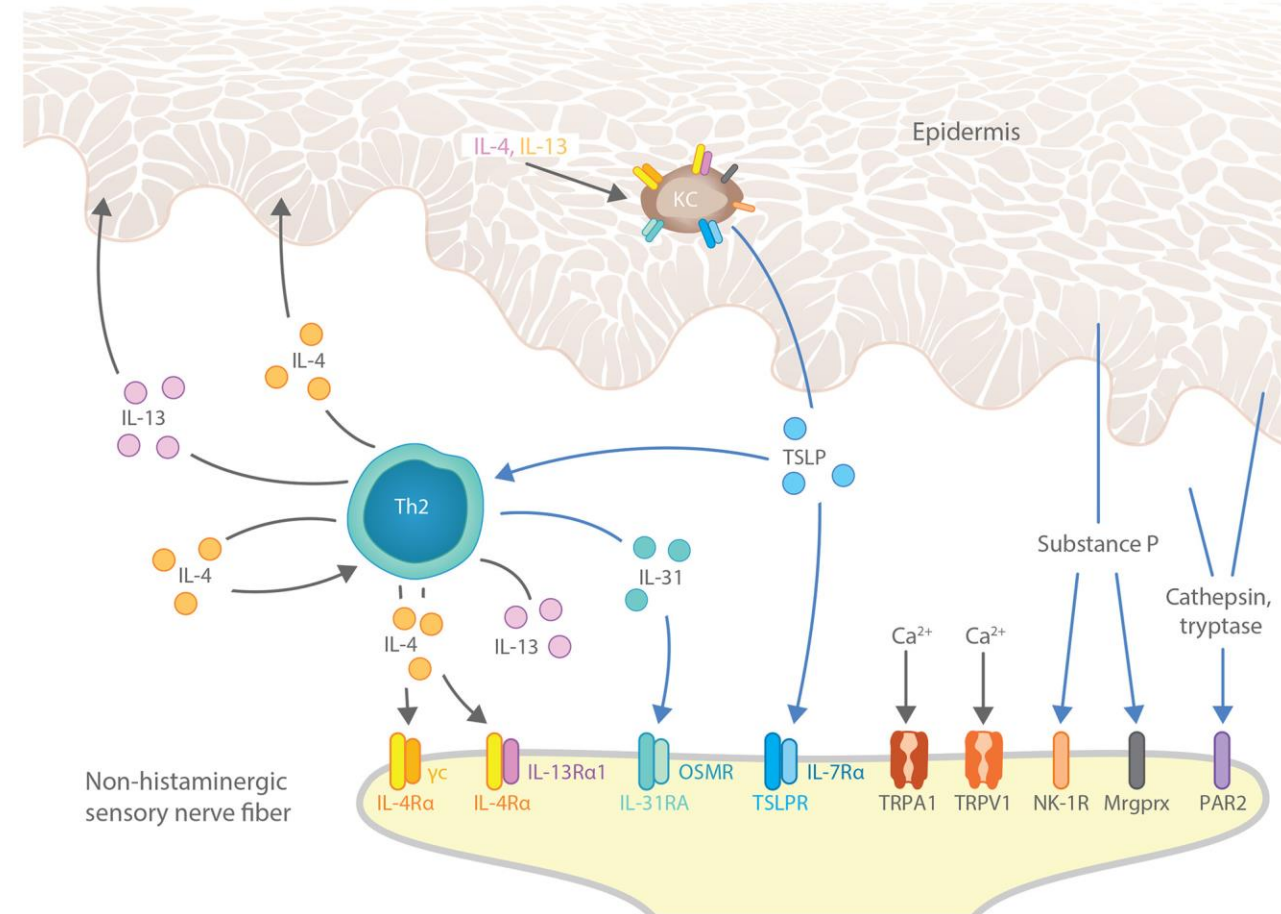
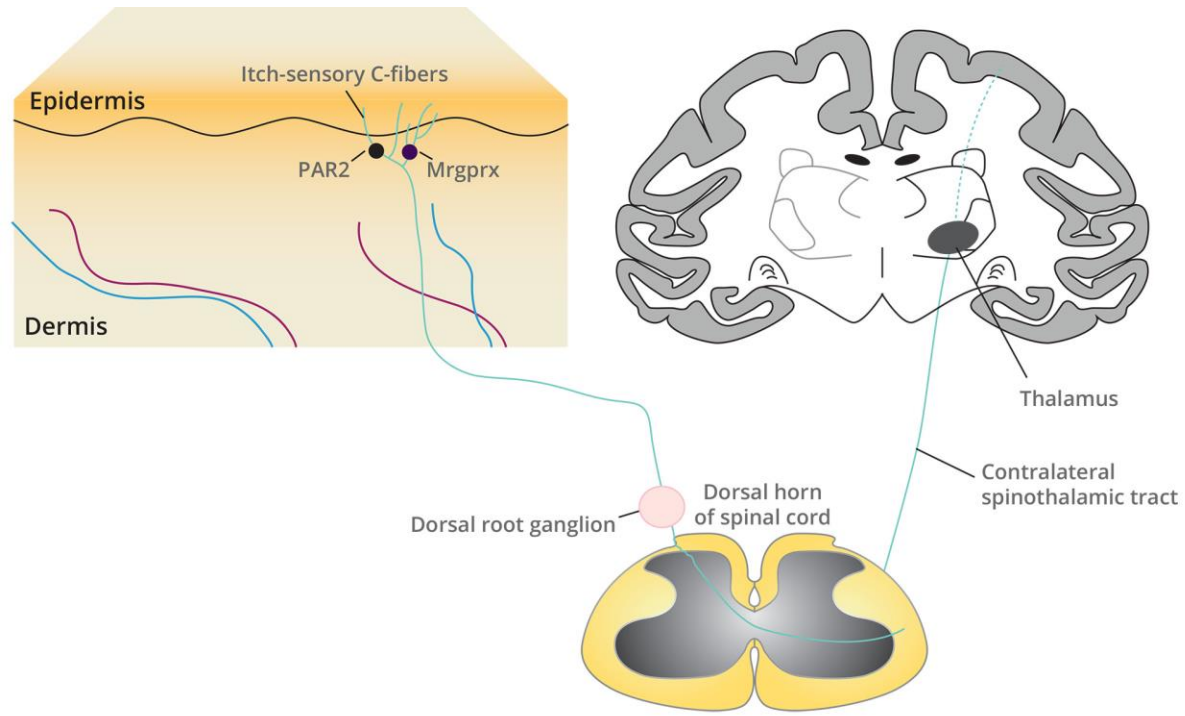
INVISIBLE DERMATOSIS

PRURITUS

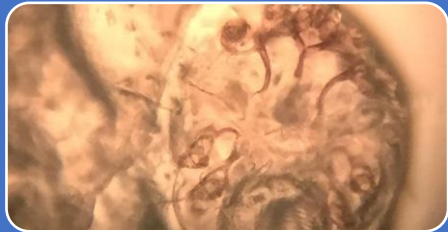
PRURITUS

```
graph TD; A[PRURITUS] --> B[MET PRIMAIRE EFFLORESCENTIES]; A --> C[ZONDER HUIDLETSELS OF ENKEL KRABLETSELS]
```

MET PRIMAIRE
EFFLORESCENTIES

ZONDER
HUIDLETSELS OF
ENKEL KRABLETSELS

Huidziekten die jeuken

Infecties

- Scabies, luizen
- Varicella, HIV

Inflammatoire dermatosen

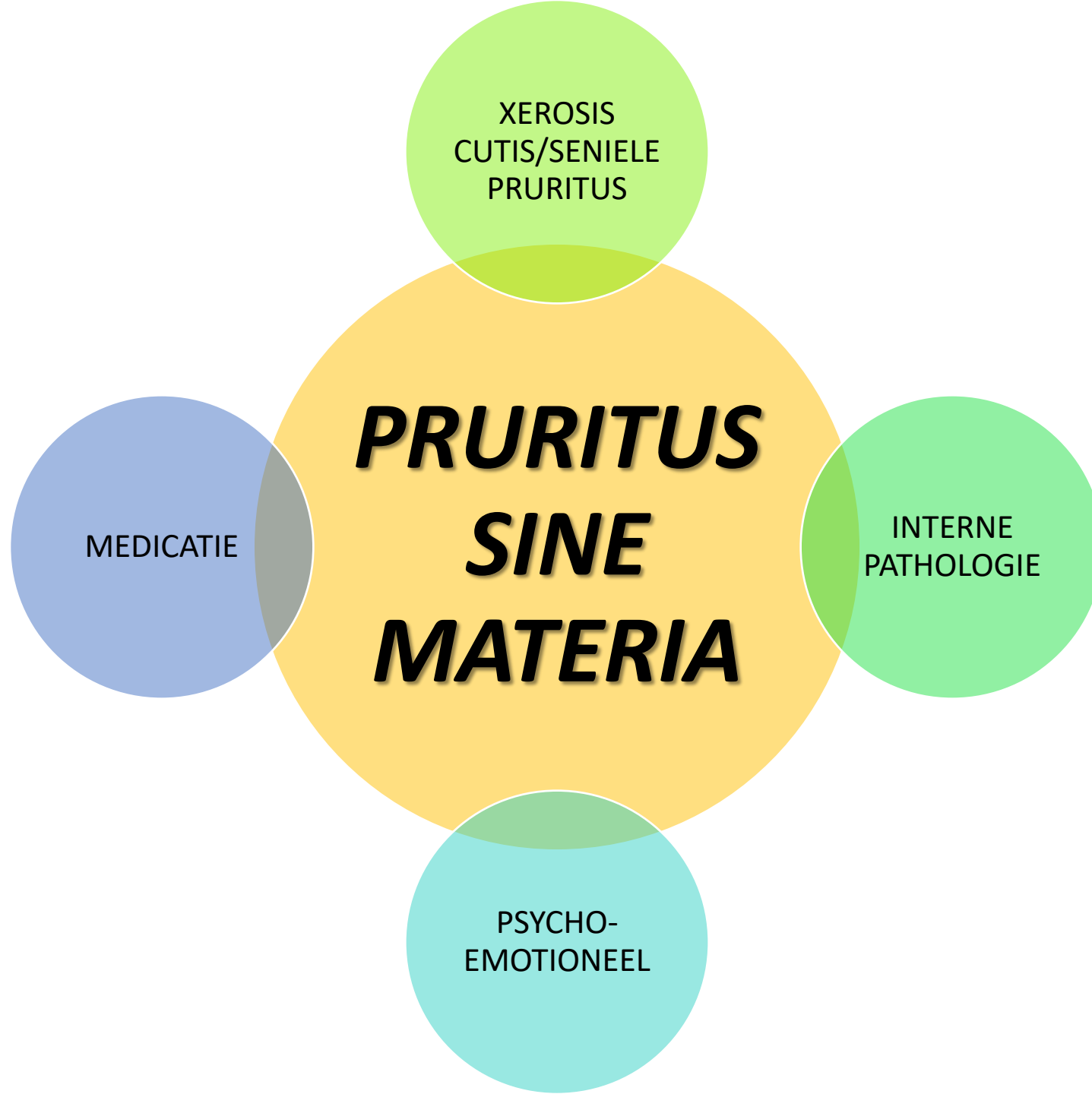
- Eczeem, psoriasis, urticaria, bulleus pemphigoid, lichen planus, prurigo
- Medicamenteuze erupties, insectenbeten, strophulus

Tumoren

- Lymfomen, mycosis fungoides, Sézary syndroom
- Mastocytose

Xerosis Cutis/Seniele pruritus

- Zichtbare of subklinische xerosis
- Seniele pruritus:
  - Uitsluitingsdiagnose wanneer geen andere oorzaak gevonden wordt
  - Veroudering van het immuunsysteem jeukt (hyperinflammatoire status, shift na Th2 profiel)
  - Neurologische veroudering (hyperstimulatie perifere C-vezel, verlies van inhibitorische GABA-erge interneuronen)

Medicamenteuze pruritus

- Verschilt van toxicodermie door de afwezigheid van huidletsels
- Zo goed als elk medicijn
  - Diuretica
  - Opioiden
- Sequentieel stoppen gedurende minstens 6w (3m)

Interne pathologie

Tabel 1. Oorzaken van pruritus sine materia:

geneesmiddelenreactie	multiple myeloma
chronische nierinsufficiëntie	tumoren (Grawitz tumor, borst- en maagcarcinoom)
ijzergebreksanemie / anemie	carcinoïd syndroom
leverpathologie met cholestasis: (extrahepatisch, intrahepatisch, medicamenteus)	mastocytosis
zwangerschap (mogelijk via intrahepatische cholestasis)	AIDS
postmenopauze (hormonaal)	eosinofilie / hypereosinofiel syndroom
hyperthyreoïdie en hypothyreoïdie	voedingsallergie of intolerantie
diabetes mellitus (gelokaliseerde pruritus, Candida)	hyperparathyreoïdie
parasitaire infestaties: (Ankylostomiasis, Onchocerciasis, Wucheria bancrofti, Ecchinococcus granulosus, Schistosoma)	jicht
leukemie	polycythaemia vera en aquagene pruritus
lymfomen (m. Hodgkin, non-Hodgkin lymfomen)	multiple sclerose
	systeemziekten (Sjögren syndroom)
	veroudering van de huid (xerosis)
	psychogeen

Jeuk door chronische nierinsufficiëntie

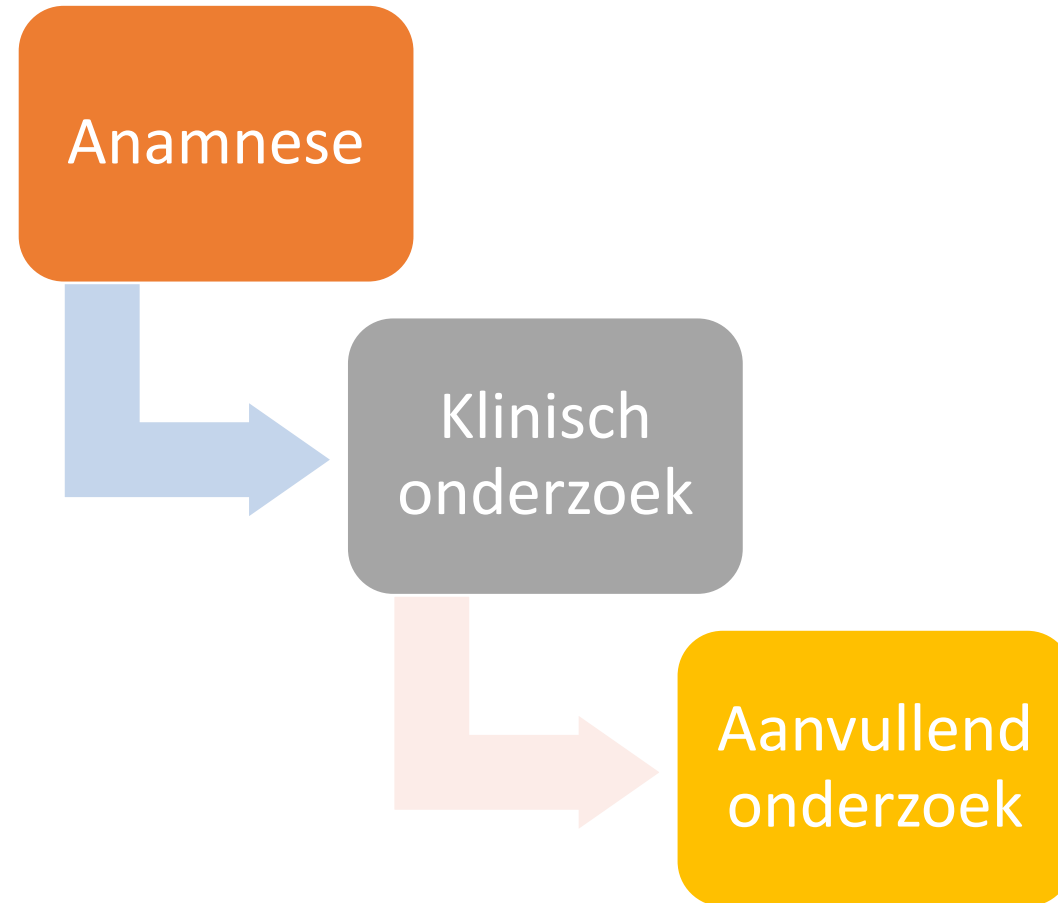
Psycho-emotioneel

- Eenzaamheid
- Emotionele shock (overlijden partner)
- Depressie, psychose
- Dermatozoënwaaan

- Neurotische excoriaties
- Trichotillomanie
- Pruritus ani, vulvae
- Lichen simplex chronicus (neurodermitis)

Uitwerking van pruritus sine materia

Uitwerking van pruritus sine materia

Routine laboratorium onderzoek:

- Hb, trombocyten, leukocyten, leukocytendifferentiatie, totaal eosinofielen, ijzerstatus
- CRP
- eventueel ook BSE
- creatinine, ureum, urinezuur
- ALT, AST, AF, gamma-GT, LDH, bilirubine
- Glucose, HbA1c
- TSH, indien afwijkend ook FT4

Faeces parasieten

Bij afvallen, nachtzweeten, verdenking op maligniteit:

- X-thorax, vraagstelling vergrote lymfklieren, mediastinale tumoren, longtumoren; of
CT scan, vraagstelling vergrote lymfklieren, mediastinale tumoren, longtumoren
  - faeces op occult bloed
  - totaal eiwit
  - paraproteïnen (M-proteïne) screening
  - CD4/CD8 ratio
- ## ***En optioneel:***
- echo abdomen, lever (metastasen, cysten, galstenen, steatose, nierafwijkingen?)
  - differentiatie leukocyten bloed, speciële hematologie
  - consult hematoloog (punctie lymfklier, beenmergpunctie)

Behandeling van pruritus

- Behandelen van oorzakelijke (huid)ziekte
- Bad/douche frequentie max 2/w met olie of vette zeep
- Veelvuldig hydrateren
- Smeer voldoende (finger tip unit)
- Zalf in frigo voor afkoelend effect
- Methol creme
- Tip om niet te krabben

Behandeling van pruritus

Symptomatische therapie:

- centraal werkende H1-antihistaminica (hydroxyzine)
- UVB
- klassieke immuunsuppressiva (CS, MTX, CsA)
- antidepressiva (TCA, SSRI)
- GABA agonisten (gabapentine, pregabaline)
- μ -R antagonisten (naloxon, naltrexon)
- NK-1 R antagonisten (aprepitant)

Intertrigo (smetten)

Candida intertrigo

- Isobetadine uniwash
- Lokaal en/of systemisch antischimmel
- Nadien beschermende crème
- Droge non-woven compressen

Erythrasma

- Lokaal antibioticum: Fucidin creme, Zineryt

Psoriasis inversa

Tinea

BULLEUS PEMPHIGOID

- Meest frequente auto-immune bulleuze dermatose
- Diffuze jeuk
- Inflammatoire vorm versus mechano-bulleuze vorm (DD EBA)
- Gelokaliseerde vormen (benen, hoofd)
- Prebulleus pemphigoid
- Pemphigoid sine bullae
- Tot 30% mucosale letsels
- Vaak chronisch verloop

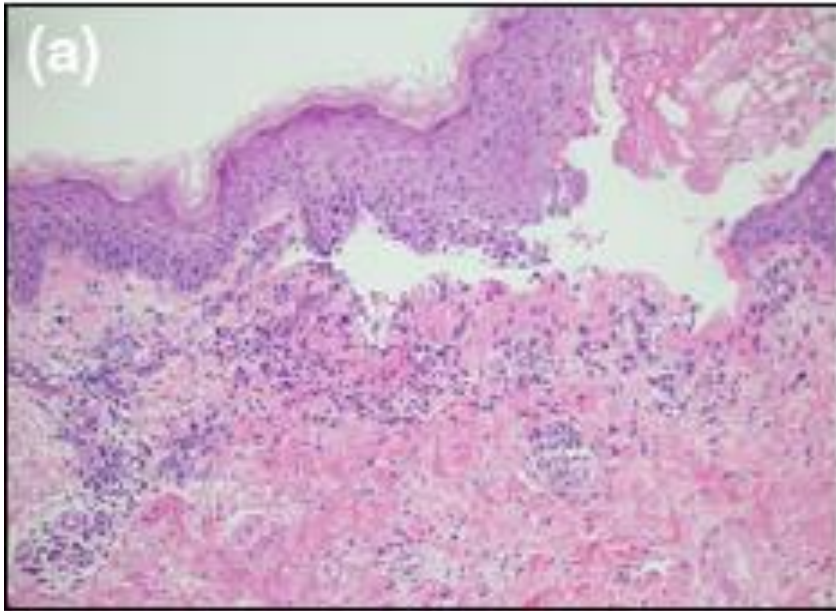

Urticariële plaques bij BP

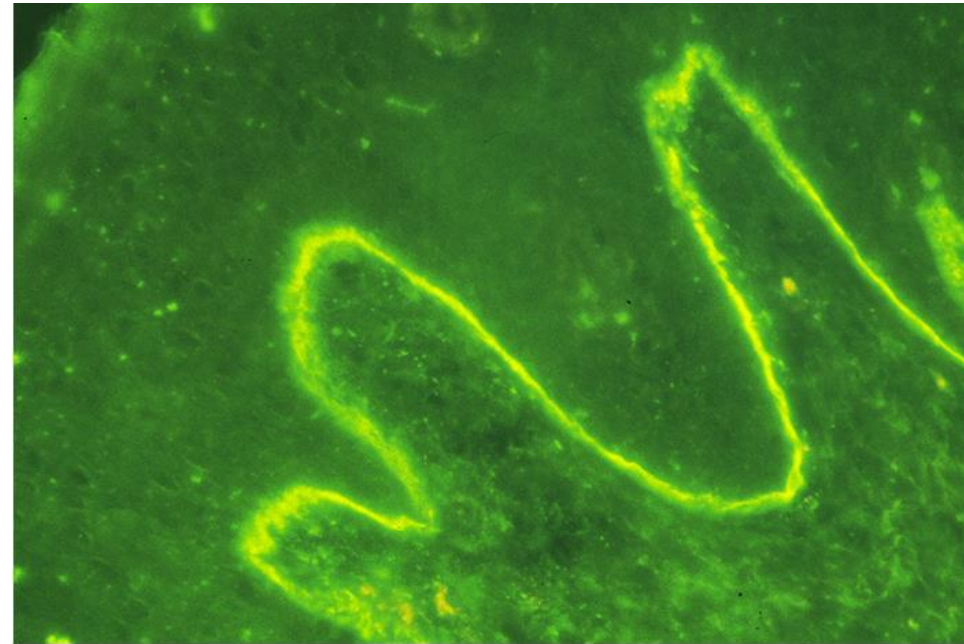

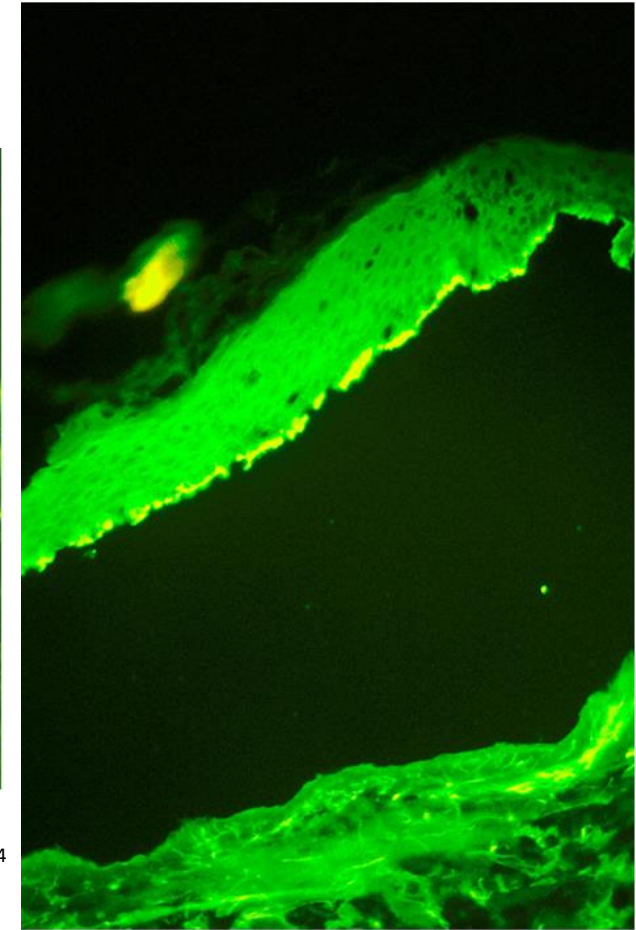
Histologie van BP

JEADV 2017, 31, e349–e385

JEADV 2019, 33, 1685–1694

Serologie: anti BP180, BP230

Therapie van BP

- Lokale steroiden (clobetasol propionaat 20g/d)
- Systemische steroiden
- Steroid-sparende immunosuppressiva: MTX, AZA, MMF
- Minocycline + nicotinamide
- Dapsone
- (Xolair)

Ziekte van Grover (transiënte acantholytische dermatose)

- Monomorfe enkele millimeter grote licht keratotische papeltjes
- Voornamelijk op de romp
- Hitte, zweten (opname)

- R/ ureum en CS creme
- R/ Neotigason

Morfea

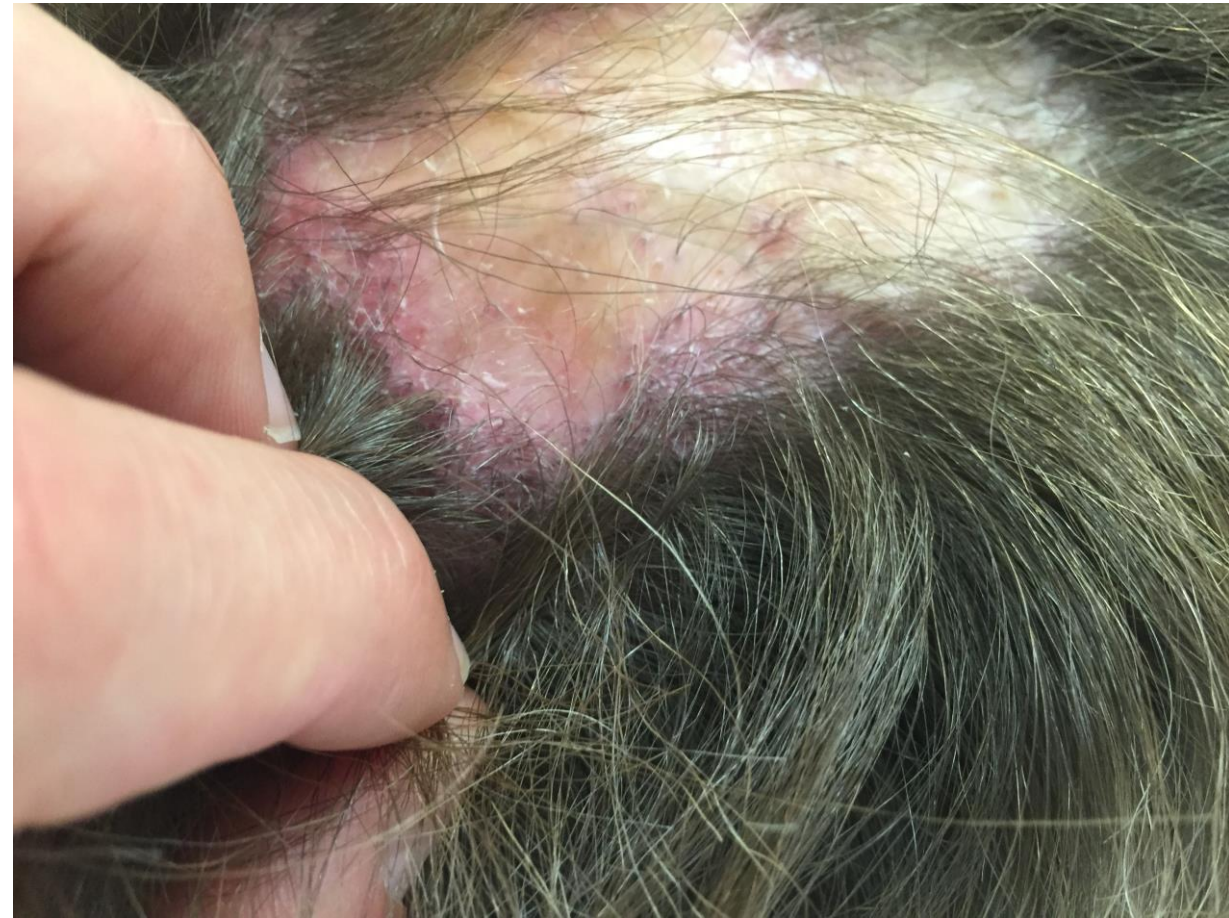
- Gelimiteerde vorm van gelokaliseerde sclerodermie
- Soms bulleus
- Rol van borrelia?

- R/ Dovobet, UV, Plaquenil

Insectenbeten

Lichen planopilaris

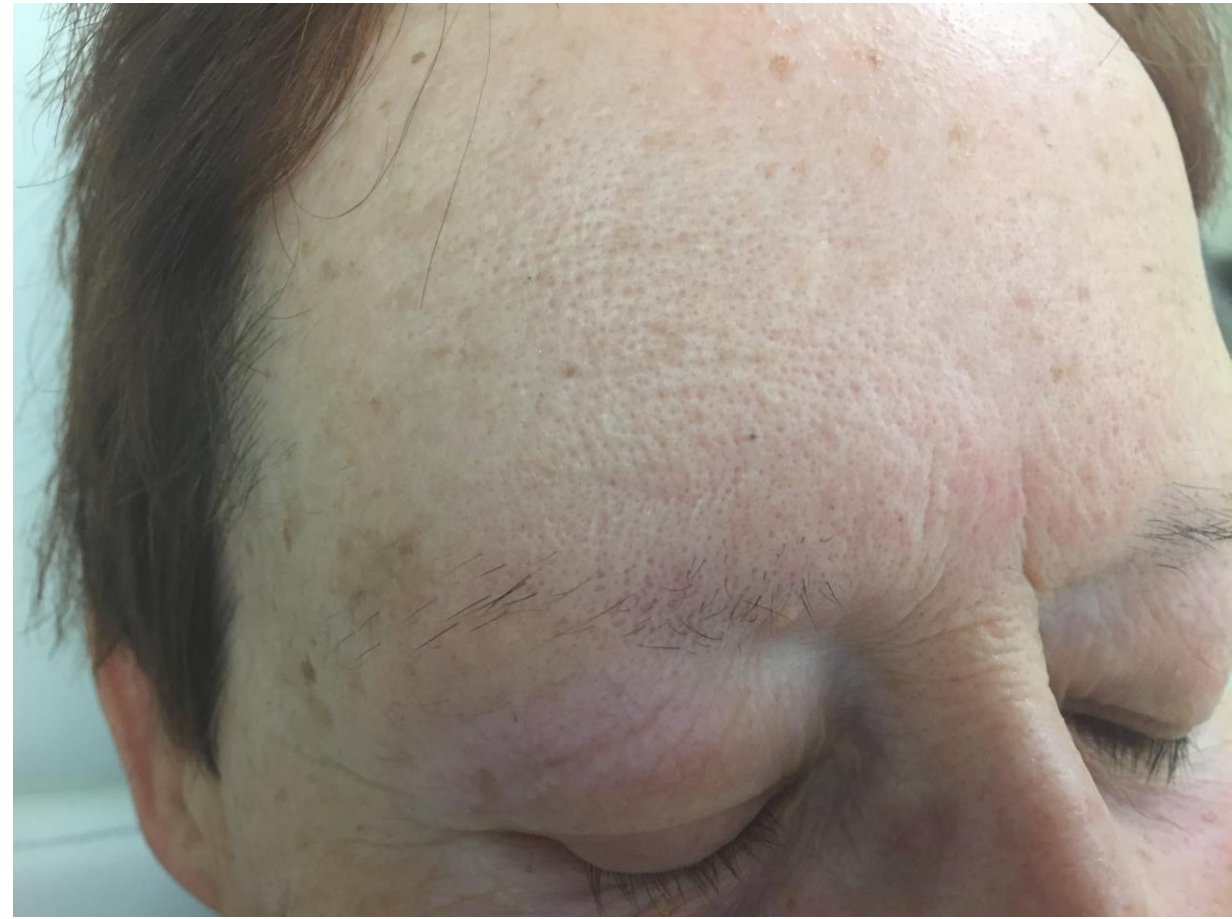

Lichen planopilaris

Frontaal fibroserende alopecie

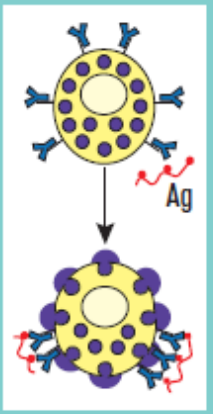
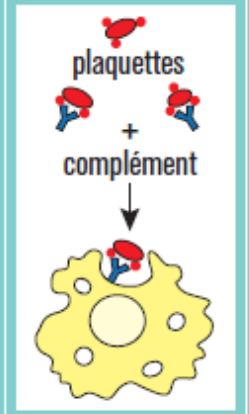
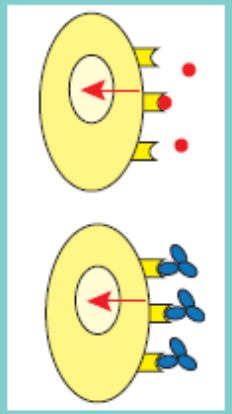
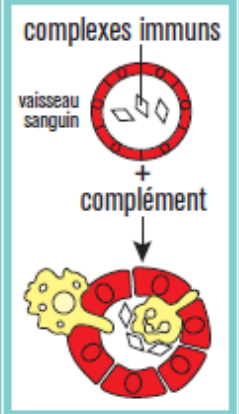
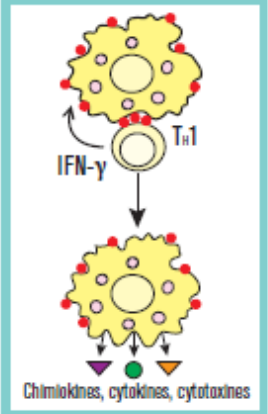
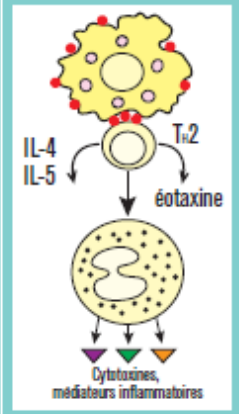
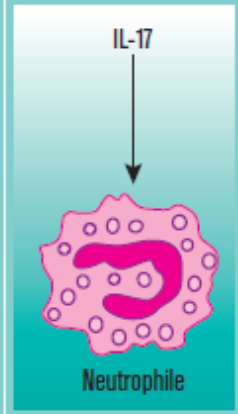
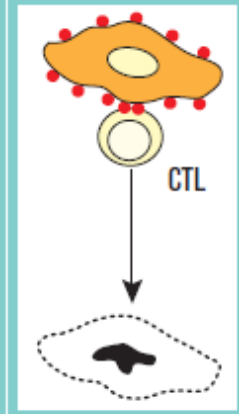

TOXICODERMIE

- Maculopapuleuze eruptie
- Fixed drug eruptie
- DRESS (drug reaction with eosinophilia and systemic symptoms)
- AGEP (acute gegeneraliseerd exanthemateuze pustulose)
- SDRIFE (symmetrical drug-related intertriginous and flexural erythema, Baboon syndrome)
- SJS/TEN (stevens-johnson syndroom/toxische epidermale necrolyse)

CLASSIFICATION DES MALADIES ALLERGIQUES (ET AUTO-IMMUNES) SELON GELL & COOMBS

TYPE I	TYPE II		TYPE III	TYPE IV			
IgE	IgG		IgG	CD4 Th1	CD4 Th2	CD4 Th17	CD8 cytotoxique
Ag solubles	Ag cellulaires ou matriciels	Récepteurs cellulaires	Ag solubles	Ag solubles	Ag solubles		Ag cellulaires
Mastocyte	Complément, phagocytes, NK	Ac altérant la signalisation	Complément, phagocytes	Macrophages	Éosinophiles	Neutrophiles	Cytotoxicité
							

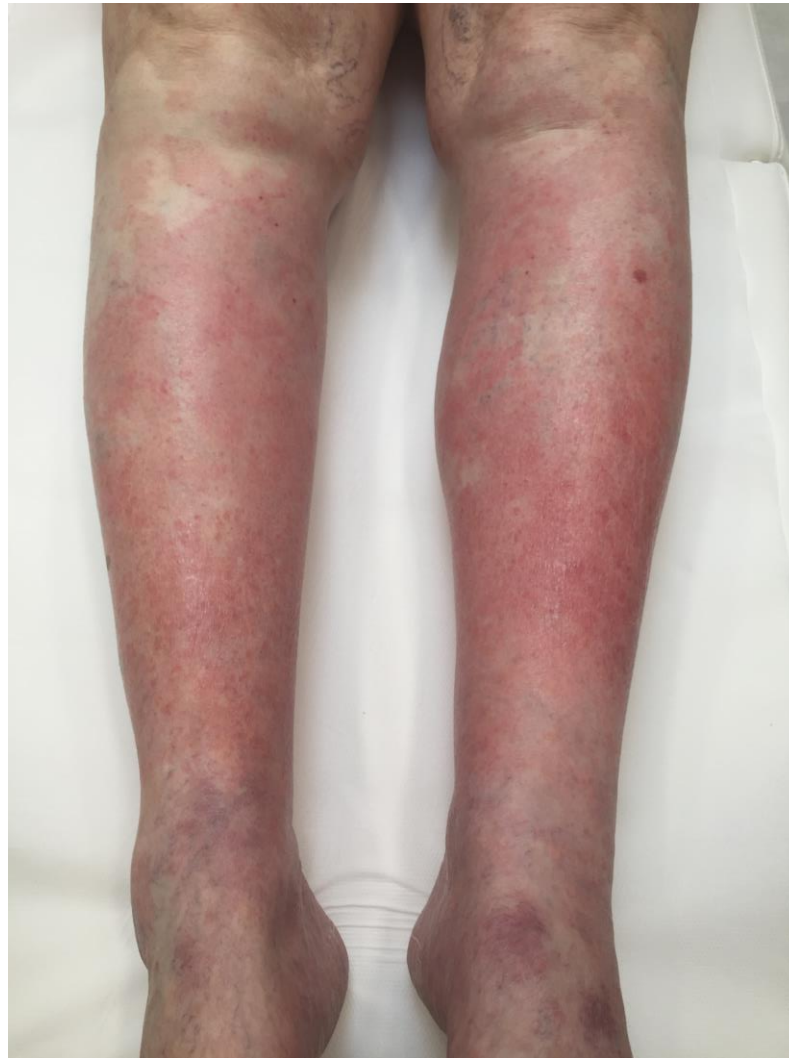
EXEMPLES DE MALADIES

Rhinite, asthme, anaphylaxie	Réaction transfusionnelle, anémie hémolytique	Thyroidite, myasthénie	Lupus érythémateux, maladie sérique	Rejet de greffes, arthrite, diabète psoriasique (intradermoréaction à la tuberculine)	Asthme chronique, rhinite chronique, eczéma atopique	Psoriasis, polyarthrite, sclérose en plaques, maladie de Crohn	Rejet de greffes, diabète de type I, eczéma de contact, vitiligo, pelade
------------------------------	---	------------------------	-------------------------------------	---	--	--	--

ALLERGIES AUX MÉDICAMENTS

Choc anaphylactique	Cytopénie médicamenteuse		Vascularite immuno-allergique, pseudo-maladie sérique	Exanthème, DRESS	DRESS	Pustulose exanthématique	Nécrolyse épidermique, Syndrome de Lyell/syndrome de Stevens-Johnson
---------------------	--------------------------	--	---	------------------	-------	--------------------------	--

DRESS

AGEP

Huidkanker

<u>Baso</u>	<u>Spino</u>	<u>Melanoom</u>
70%	20%	10%
Zaait niet uit	Kan uitzaaien	Kans op uitzaaien groot
Meest blootgestelde delen: hoofd, nek, handen, armen	Meest blootgestelde delen: hoofd, nek, handen, armen	Recreatief blootgestelde delen
Intermittent veel zon	Continu veel zon	Intermittent veel zon

BASOCELLULAIR EPITHELIOOM

Epidemiologie

- $\pm$ 70% van de huidkankers
- Meest frequente kanker
- Mortaliteit quasi 0

- Intermittente zonexpositie, zonverbranding

- Risicogroepen
  - Bleke huidtypes
  - Voorgeschiedenis van epithelioom

Kliniek

- Superficieel / pagetoid BCC
- Nodulair BCC
- Ulcus rodens
- Cicatriserend BCC
- Gepigmenteerd BCC

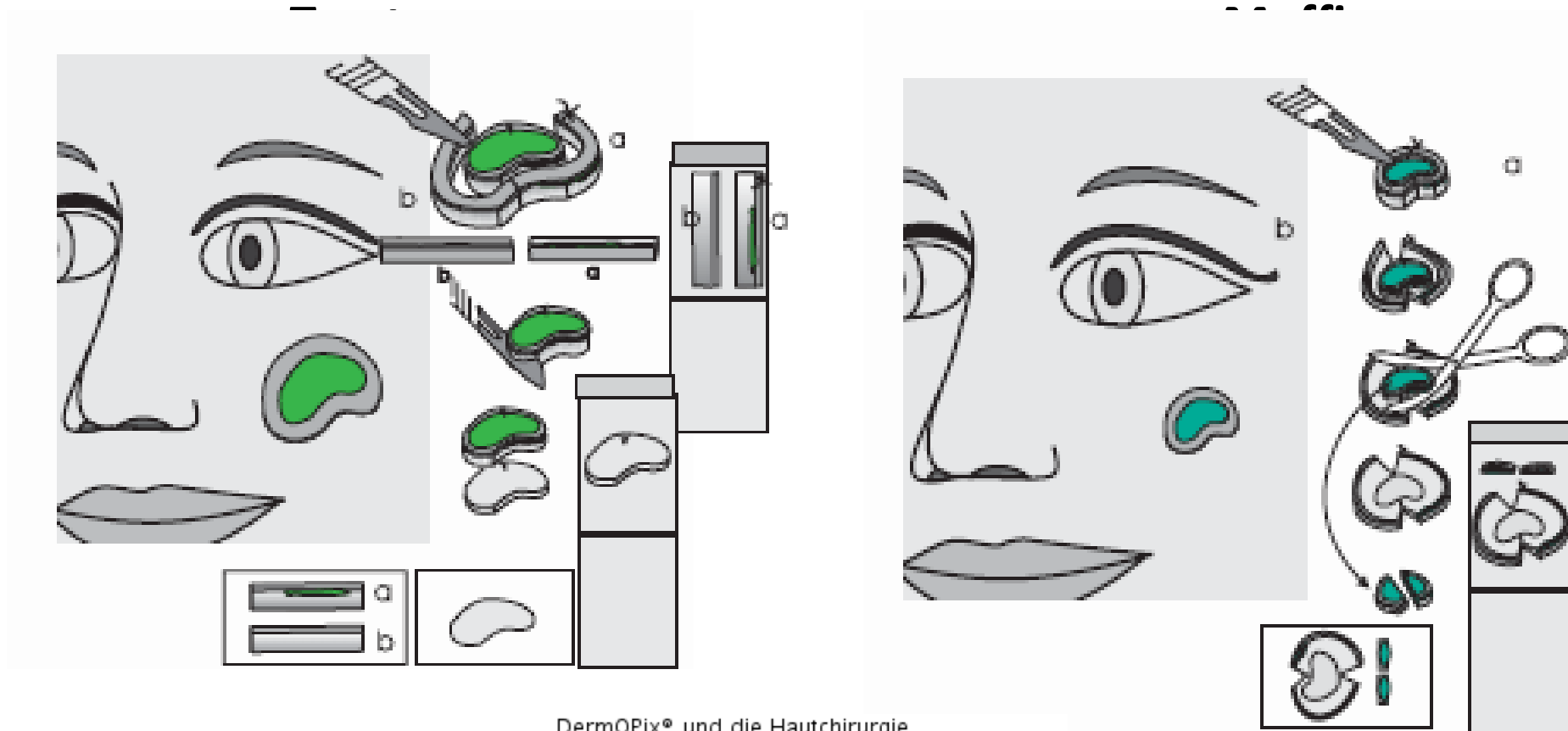

Therapie

- Chirurgie
  - 3D-microscopisch onderzoek
- Radiotherapie
- Superficieel BCC:
  - Curettage, cryotherapie, 5-FU (Efudix)
  - Imiquimod (Aldara)
  - Fotodynamische therapie (PDT)

Tübinger techniek (Breuninger)

DermOPix® und die Hautchirurgie

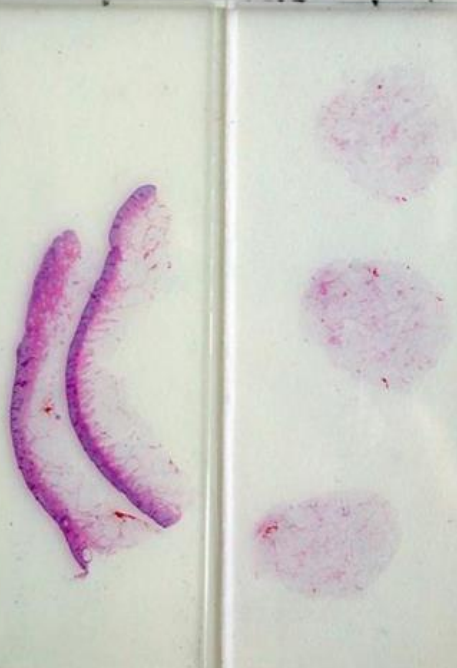
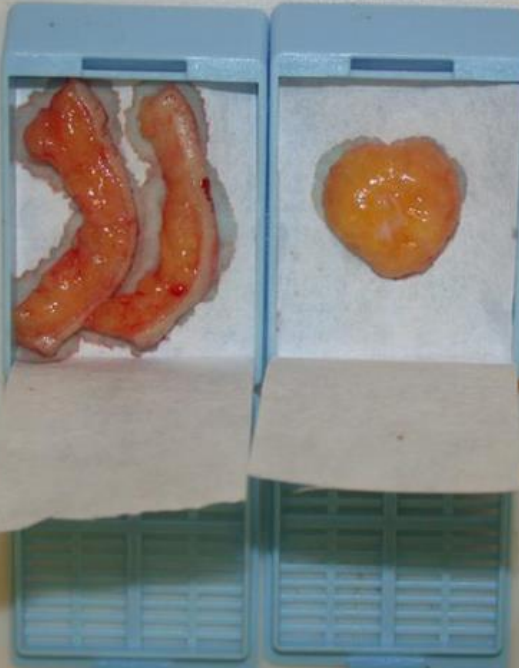
Breuninger, H.

2008, XIV, 102 S. 135 Abb. in Farbe., Softcover

ISBN: 978-3-7985-1826-1

**Incision for a clock
wise topographical
orientation**

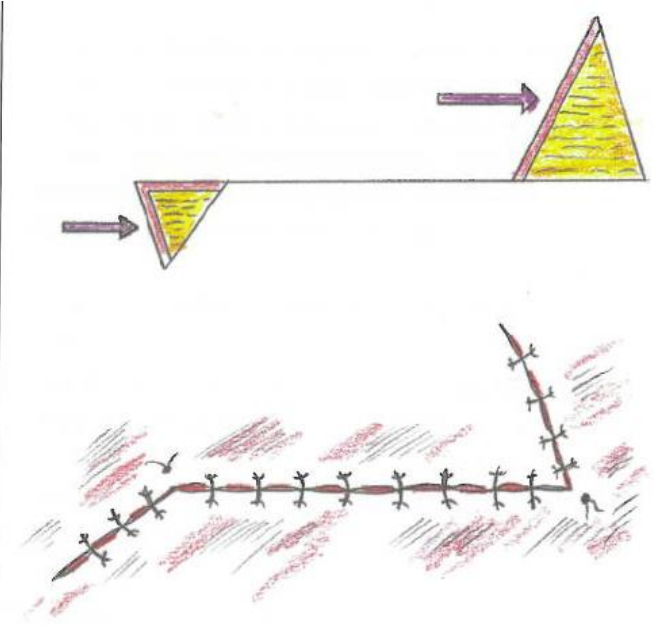

Imiquimod (Aldara)

- Product dat lichaamseigen afweer stimuleert
- Applicatie van Aldara crème
(1x per dag, 5dagen per week, 6 weken)

Stimulatie van lichaamseigen immuunrespons in 'zieke cellen'

Destructie van de 'zieke cellen'

- Lokale huidreactie kan zeer uitgesproken zijn
- Resultaten
  - Goed (genezingspercentage: 80% ↔ chirurgie: 99%)
  - Esthetisch (indicatie: grote letsels, letsels in gelaat, CI voor chirurgie)

SPINOCELLULAIR EPITHELIOOM

precancerosen

Precancerosen

✦ Actinische keratose

✦ Ziekte van Bowen

✦ Leukoplakie

Actinische keratosen

- (kalende) hoofdhuid, oorschelpen, handruggen
- Roodbruine, vaag omschreven, ruw schilferende vlekken
- Vaak beter voelbaar dan zichtbaar
- Meestal multipel

Actinische keratosen

- Behandeling:
  - Cryotherapie
  - 5-Fluoro-uracil (Efudix)
  - Imiquimod 3x/week voor 6 à 8 (2x4) weken
  - (daglicht) Fotodynamische therapie
- Preventie !

Ziekte van Bowen

- Goed begrensde rode tot roodbruine vlek met schilfers en korsten bedekt
- DD:
Psoriasis, schimmelinfectie, eczeem,...

Leukoplakie

- Mucosaal letsel tong, mond, genitalia, vnl lippenrood van de onderlip (rokers!)
- Goedbegrensde, witte vlek, soms erosief

SPINOCELLULAIR EPITHELIOOM

Epidemiologie

- $\pm$ 20% van de huidkankers
- Metastaserend
- Etiologie:
  - Precursorletsel
  - Littekens van brandwonden, radiodermatitis
  - Niertransplantpatiënten
  - UVR (continue grote blootstelling)
  - Teer, roet

Kliniek

- Initieel harde nodule
- Snel ulcererend:
  - Ulcus met geïndureerde bodem
  - Ulceratie van bloemkoolachtige harde tumor
- Vnl onderlip, oren, handruggen

Therapie

- Therapie:
  - Best chirurgie (3D-microscopisch onderzoek)
  - Eerder uitzonderlijk radiotherapie